

Spis treści

Wykaz skrótów	13
Wprowadzenie	17
Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich	35
DZIAŁ I. Przepisy ogólne	38
Art. 1. [Zakres podmiotowy i przedmiotowy, definicje]	46
Art. 2. [Stosowanie środków określonych w ustawie] ...	54
Art. 3. [Zasada dobra dziecka, dyrektywy postępowania, okoliczności dotyczące nieletniego]	57
Art. 3a. [Postępowanie mediacyjne]	61
Art. 4. [Zawiadomienie o okolicznościach świadczących o demoralizacji lub popełnieniu czynu karalnego]	65
Art. 4a. [Obowiązek udzielania informacji sądowi rodzinnemu]	68
DZIAŁ II. Środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich	70
Art. 5. [Zasady stosowania środków wychowawczych i poprawczych, zasady orzekania kar]	71
Art. 6. [Katalog środków wychowawczych]	74

Art. 7.	[Obowiązki nakładane na rodziców (opiekunów), wsparcie dla rodziców (opiekunów)]	104
Art. 8.	[Kara pieniężna dla rodziców (opiekunów)]	106
Art. 9.	[Orzekanie kary pieniężnej wobec rodziców (opiekunów)]	107
Art. 10.	[Umieszczenie w zakładzie poprawczym]	108
Art. 11.	[Warunkowe zawieszenie umieszczenia w zakładzie poprawczym]	116
Art. 12.	[Umieszczenie nieletniego w zakładzie leczniczym lub placówce opiekuńczej]	118
Art. 13.	(uchylony)	120
Art. 14.	[Stosowanie przepisów k.k., k.k.s., k.w.]	122
DZIAŁ III. Postępowanie przed sądem		123
Rozdział 1. Przepisy ogólne o postępowaniu		127
Art. 15.	[Właściwość rzeczowa sądu – sąd rodzinny]	127
Art. 16.	[Wyłączenie sprawy nieletniego, śledztwo, rozpoznanie sprawy przez sąd karny, stosowanie środków „tymczasowych”]	128
Art. 17.	[Właściwość miejscowa]	131
Art. 18.	[Właściwość rzeczowa sądu – sąd karny, stosowanie k.p.k., zaliczanie okresu pobytu w schronisku dla nieletnich na poczet kary]	133
Art. 18a.	[Prawo nieletniego do obrony]	138
Art. 19.	[Wysłuchanie nieletniego]	142
Art. 20.	[Zakres stosowania k.p.c. i k.p.k.]	143
Art. 21.	[Wszczęcie postępowania z urzędu, umorzenie postępowania, zażalenie]	146
Art. 21a.	[Cele postępowania]	148
Art. 22.	[Wszczęcie postępowania na wniosek, dopuszczalność wszczęcia postępowania z urzędu]	148
Art. 23.	[Zawiadomienie rodziców (opiekunów) o wszczęciu i ukończeniu postępowania]	150
Art. 24.	[Wywiad środowiskowy, pomoc policji]	151
Art. 25.	[Opinia opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów]	153

Art. 25a.	[Opinia o stanie zdrowia psychicznego, obserwacja w podmiocie niebędącym przedsiębiorcą]	156
Art. 26.	[Nadzór, umieszczenie w placówce opiekuńczej, środki leczniczo-wychowawcze]	159
Art. 27.	[Umieszczenie w schronisku dla nieletnich]	160
Art. 28.	[Nakładanie obowiązków na rodziców (opiekunów) w postępowaniu]	162
Art. 29.	[Doręczanie postanowień o zastosowaniu środków „tymczasowych” i nakładaniu obowiązków, zażalenie]	163
Art. 30.	[Strony postępowania, prawo przeglądania akt, udział przedstawiciela organizacji społecznej, obecność innych osób]	163
Art. 30a.	[Zawieszenie postępowania w sprawie nieletniego]	165
Art. 31.	[Doręczanie orzeczeń (zarządzeń, pism) obrońcy nieletniego, zawiadamianie pokrzywdzonego]	166
Art. 31a.	[Zażalenie]	167
Art. 32.	[Koszty postępowania w sprawie nieletniego, koszty postępowania mediacyjnego, koszty pobytu w publicznym zakładzie opieki zdrowotnej]	167
Rozdział 1a.	Przebieg postępowania	170
Art. 32a.	[Postanowienie o wszczęciu postępowania]	170
Art. 32b.	[Dane o nieletnim]	171
Art. 32c.	[Obrońca z urzędu]	173
Art. 32d.	[Prawo przeglądania akt sprawy]	176
Art. 32e.	[Zatrzymanie nieletniego, pomoc policji]	177
Art. 32f.	[Przesłuchanie nieletniego przez policję]	180
Art. 32g.	[Przesłanki zatrzymania nieletniego]	182
Art. 32h.	[Umieszczenie nieletniego w policyjnej izbie dziecka]	185
Art. 32i.	[Nadzór sądu rodzinnego]	187
Art. 32j.	[Przekazanie sprawy szkole, do której nieletni uczęszcza, albo organizacji młodzieżowej, sportowej, kulturalno-oświatowej lub innej organizacji społecznej]	187

Art. 32k.	[Odpowiedzialność karna nieletniego, przekazanie sprawy prokuratorowi, zażalenie] . . .	189
Art. 32l.	[Stosowanie nieizolacyjnych środków wychowawczych]	190
Art. 32m.	[Wyznaczenie rozprawy]	192
Art. 32n.	[Zasada rozprawy przy drzwiach zamkniętych, jawność rozprawy, wysłuchanie nieletniego] . . .	192
Art. 32o.	[Prowadzenie postępowania bez udziału stron, doprowadzenie nieletniego na rozprawę]	194
Art. 32p.	[Protokoły i dokumenty podlegające odczytaniu lub odtworzeniu na rozprawie]	195
Art. 32q.	[Uczestnictwo pokrzywdzonego na rozprawie lub posiedzeniu, udział innych podmiotów] . . .	197
Art. 32r.	[Postanowienie kończące postępowanie]	197
Rozdział 3. (uchylony)	. . . . .	199
Art. 33–43. (uchylone)	. . . . .	199
Rozdział 4. (uchylony)	. . . . .	199
Art. 44–47a. (uchylone)	. . . . .	199
Rozdział 5. (uchylony)	. . . . .	199
Art. 48–55. (uchylone)	. . . . .	199
Rozdział 6. (uchylony)	. . . . .	199
Art. 56–57. (uchylone)	. . . . .	199
Rozdział 7. Postępowanie odwoławcze	. . . . .	200
Art. 58.	[Sąd drugiej instancji – właściwość rzeczowa, skład]	200
Art. 59.	[Zakres zaskarżenia]	206
Art. 60.	[Wymagania formalne środków odwoławczych]	208
Art. 61.	[Zakaz <i>reformationis in peius</i>]	210
Art. 62.	[Udział nieletniego w rozprawie]	212
Art. 63–63a. (uchylone)	. . . . .	214
DZIAŁ IV. Postępowanie wykonawcze	. . . . .	215
Rozdział 1. Przepisy ogólne	. . . . .	216
Art. 64.	[Wszczęcie postępowania wykonawczego]	216
Art. 65.	[Cel postępowania wykonawczego]	217
Art. 65a.	[Obowiązki nieletniego]	219
Art. 66.	[Zasady organizacji placówek, korespondencja, kontakty z osobami spoza placówek]	220

Art. 66a.	[Wykonywanie praktyk religijnych]	222
Art. 67.	[Obowiązki policji]	224
Art. 68.	[Właściwość miejscowa w przypadku przebywania w placówce]	224
Art. 69.	[Stosowanie przepisów przy wykonywaniu środków (właściwość rzeczowa)]	225
Art. 70.	[Legitymacja czynna do składania wniosków i zażaleń]	227
Art. 70a.	[Zakres działania kuratora sądowego]	228
Art. 70b.	[Zobowiązanie nieletniego do poddania się badaniu w celu ustalenia w organizmie obecności alkoholu lub innego środka]	230
Art. 70c.	[Odpowiednie stosowanie przepisów do innych podmiotów]	231
Art. 70d.	[Zwrot kosztów ponoszonych w związku ze sprawowanym nadzorem]	231
Art. 70e.	[Upoważnienie do wydania przepisów wykonawczych]	232
Art. 71.	[Odroczenie lub przerwa w wykonywaniu środków, odwołanie odroczenia lub przerwy]	233
Art. 72.	[Zawiadomienie o umieszczeniu w placówce]	234
Art. 73.	[Zakończenie i przedłużenie wykonywania środków]	235
Art. 74.	[Stosowanie środków „tymczasowych”, dozór kuratora, umieszczenie w schronisku dla nieletnich]	237
Art. 75.	[Orzekanie, zawiadamianie o terminach posiedzeń, wystuchanie nieletniego, legitymacja czynna, doręczanie postanowień, wniosków o warunkowe zwolnienie z zakładu poprawczego]	239
Art. 76.	[Pomoc dla nieletniego zwalnianego z placówki]	241
Art. 77.	[Nadzór nad wykonywaniem orzeczeń]	243
Art. 78.	[Delegacja ustawowa do określenia zasad sprawowania nadzoru nad wykonywaniem orzeczeń]	245

Rozdział 2. Środki wychowawcze i lecznicze	246
Art. 79. [Środki wychowawcze – zmiana, uchylenie, odstąpienie od wykonywania]	246
Art. 80. [Informowanie o stanie zdrowia nieletniego i postęпах w leczeniu, zwolnienie]	248
Art. 81. [Delegacja ustawowa do określenia procedur przyjmowania i zwalniania nieletnich z placówek]	249
Art. 82. [Delegacja ustawowa do określenia procedur przyjmowania i zwalniania nieletnich z publicznych podmiotów niebędących przedsiębiorcami i domów pomocy społecznej]	251
Art. 83. [Policyjne izby dziecka – nadzór, tworzenie i znoszenie, zasady pobytu nieletnich]	252
Art. 84. [Opiniodawcze zespoły sądowych specjalistów. Ośrodki kuratorskie – nadzór, tworzenie, znoszenie, organizacja]	253
Rozdział 3. Środek poprawczy	255
Art. 85. [Skierowanie do zakładu poprawczego, zmiana lub przeniesienie]	255
Art. 86. [Warunkowe zwolnienie z zakładu poprawczego]	256
Art. 87. [Okres próby, odwołanie warunkowego zwolnienia z zakładu poprawczego, zatarcie skutków prawnych środka poprawczego]	257
Art. 88. [Warunkowe odstąpienie od wykonania orzeczenia, zatarcie skutków prawnych środka poprawczego]	259
Art. 89. [Zatarcie skutków prawnych środka poprawczego]	261
Art. 90. [Umieszczenie nieletniego poza zakładem]	262
Art. 90a. [Umieszczenie nieletniego w hostelu]	263
Art. 90b. [Finansowanie pobytu nieletniego w hostelu]	266
Art. 90c. [Ograniczenia stosowania przepisu art. 90a]	267
Art. 91. [Orzekanie o popełnieniu czynu karalnego przez wychowanka zakładu poprawczego]	267
Art. 92. [Zbieg kary pozbawienia wolności i środka poprawczego]	270

Art. 93.	[Zbieg kary ograniczenia wolności i środka poprawczego]	271	
Art. 94.	[Zamiana środka poprawczego na karę]	271	
Art. 95.	[Schroniska dla nieletnich i zakłady poprawcze – nadzór, tworzenie i znoszenie, organizacja, sposób działania]	275	
Rozdział 4. Użycie środków przymusu bezpośredniego wobec nieletniego umieszczonego w zakładzie poprawczym, w schronisku dla nieletnich, młodzieżowym ośrodku, wychowawczym			277
Art. 95a.	[Stosowanie środków przymusu bezpośredniego]	278	
Art. 95b.	(uchylony)	279	
Art. 95c.	[Delegacja ustawowa do określenia zasad stosowania środków przymusu bezpośredniego w placówkach]	280	
Rozdział 4a. Udzielanie nagród i stosowanie środków dyscyplinarnych wobec nieletnich umieszczonych w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych			283
Art. 95ca.	[Udzielenie nieletniemu nagrody lub zastosowanie wobec niego środka dyscyplinarnego]	283	
Art. 95cb.	[Przesłanki udzielenia nagrody]	285	
Art. 95cc.	[Katalog nagród]	285	
Art. 95cd.	[Uchylenie decyzji o udzieleniu nagrody]	288	
Art. 95ce.	[Przesłanki zastosowania środka dyscyplinarnego]	288	
Art. 95cf.	[Katalog środków dyscyplinarnych]	290	
Art. 95cg.	[Uchylenie decyzji o zastosowaniu środka dyscyplinarnego]	292	
Rozdział 5. Zatrudnianie nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych lub schroniskach dla nieletnich			294
Art. 95d.	[Praktyczna nauka zawodu]	294	
Art. 95da.	[Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe]	296	
Art. 95e.	[Czas pracy]	298	
Art. 95f.	[Wynagrodzenie, nagrody pieniężne]	298	
Art. 95g.	[Okres pracy nieletniego a okres zatrudnienia]	298	
Art. 95h.	[Świadczenia z tytułu wypadku przy pracy, choroby zawodowej lub wynikłej stąd śmierci]	299	

DZIAŁ V. Przepisy przejściowe i końcowe	301
Art. 96. [Czyny popełnione i czynności procesowe dokonane przed wejściem w życie u.p.n.]	301
Art. 97. [Odesłanie do przepisów ustawy]	302
Art. 98. [Obowiązki przepisów w czasie]	302
Art. 99–100. (uchylone)	302
Art. 101. [Zmiany w prawie o ustroju sądów powszechnych]	303
Art. 102. [Umieszczenie nieletniego w policyjnej izbie dziecka]	303
Art. 103. [Derogacja]	305
Art. 104. [Wejście w życie]	306
Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny	307
Art. 10. [Możliwa odpowiedzialność karna nieletniego – art. 10 § 2, możliwość podniesienia dolnej granicy odpowiedzialności do lat 18 – art. 10 § 4]	308
Wykaz wybranych przepisów wykonawczych	313
Skorowidz	315